Ч. 32. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem

Львів, 12. серпня 1928

Почтову належитість заплачено гуртом Рік II.

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА“
Львів, вул. Кльоновича ч. 8 II. пов.

Телефон 4—48.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:

Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот, Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:

Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Природне богацтво

Гарна і багата наша земля, та бідний, дуже бідний український народ, що живе на ній.

Одною з найголовніших причин того нашого вбожества, це те, що не вміємо самі використати природних багацтв нашої батьківщини.

Чиж не сором, що ми, переважно хліборобський народ, — не маємо у власних руках торговлі збіжям у цілому краю? Чиж не стид, що на гірко добутий **нашими** руками з **нашої** землі — хліб **жиди** установляють ціни, жиди торгують, страшно визискуючи нас, **хліборобів?** Те саме діється і з торговлею худоби, яку ми плекаємо, те саме є і з набілом, молочарськими продуктами, які ми виробляємо.

Така сама байдужність нашого народу проявляється ще в одній ділянці використування природного багацтва нашої батьківщини.

Безмірна краса наших Карпат, багацтво лісів, мінеральних, цілющих жерел приманює до них рік-річно десятки тисяч чужинців, навіть зпоза меж Польщі. Останніми роками наплив туристів (прогульковців) та „літників“ прибрав небувалі досі розміри.

Кождий культурний нарід уміє як слід використати таку появу. Добре використаний туристичний рух стає жерелом великих доходів для жителів відвідуваних околиць, а навіть цілого краю. (Прим. Італія, Швайцарія і т. п.)

Зріст туристичного руху в наших гарних Карпатах оцінили як слід всякі жидівські та польські спекулянти. Ось у найкращих околицях виростають як гриби по дощи приюти-пансіони для літників і туристів під „милозвучними“ назвами, як вілля: „Ванда“, „Варшав'янка“, „Краковянка“, „Польонія“ і т. п. І величезні доходи з таких приютів, замість злагіднити нужду місцевого населення — пливуть у кармани — нераз його ворогів.

Щоби забеспечитися перед визиском і на тій ділянці, відвідувані літниками села повинні самі взятися до діла. В кождім такім селі повинна завязатися будівельна спілка-кооператива і приступити до будови літниськ-приютів. Що неможливе одному чоловікови — те можливе для цілої громади. В неодному селі знайдеться власний будівельний матеріял (дерево, камінь), а в кождому селі, навіть найбідніший господар зможе стати членом спілки, сплачуючи свій уділ роботою.

В той спосіб вибудоване літнисько можна буде легко заосмотрити у власноручно споряджену хатню обстанову, прибрати гарними гуцульськими виробами, килимами і пр. Така спілка зможе у власнім заряді достарчувати своїм гостям харчів, вести для них кухню і пр. Удержаня такого спілкового літниська буде тим лекше, що харчів для літників зможе достарчити місцева споживча чи молочарська кооператива, або й самі члени-властителі зі своїх господарств.

Що таке можливе і в нас, хай послужить як примір — сільською кооперативою заложене купелеве літнисько Черче в Рогатинщині.

Тому крайна пора, щоби весь наш український нарід на розумно положених підвалинах кооперації взявся до розбудовування рідного господарства, просвіти, культури, до використовування всіх природних багатств нашого краю, до двигнення себе з повоєнного економічного і морального занепаду.

Невдалий лет

Від кількох місяців польські часописи розголошували по цілому світі, що двох польських летунів: Ідзіковський і Кубаля лагодяться до перелету літаком з Европи через Атлянтійський океан до Америки. І згадані летуни справді приготовлялися до того лету. Та не маючи ще відповідного приготовання до так великого діла і вижидаючи відповідної погоди відкладали свій відлет з тижня на тиждень, з місяця на місяць. Не подобалося це деяким польським ґазетярам і вони доволі їдкими дотинками стали трактувати обох летунів. Такі виступи рідної преси спровокували обох летунів до того, що вони покінчивши як-так приготовання, в пятницю 3. серпня о год. 5 рано відлетіли з Парижа в напрямі Атлянтійського океану літаком охрещеним назвою „Маршал Пілсудський“. По парогодиннім леті покинули береги Европи та знялися над безмежними морськими просторами. Минули острови Азори. Та тут замітили, що в мотором щось не все в порядку та ще й стрінули противний вітер. Тому завернули з дороги та стали летіти назад в напрямі Парижа. Однак всього 70 англійських миль (около 70 кільометрів) від португальського побережа літак їх упав у море та потрощив собі крила. На щастя надплив німецький корабель „Самос“, вратував обох летунів від певної загибелі, та перевіз їх до португальської пристані Лейхосе. В часі ратовання летун Кубаля зранився легко в руку й лічиться в портовім лазареті. Оба летуни вернуть назад до Парижа. І так розтрублюваний трансатлянтійський лет польський наробив много шуму і невдався, а оба відважні летуни трохи що не згинули в ньому. Коли би були згинули, так їх смерть мусіли-б узяти на свою совість таки ті польські чванливі часописи, які своїми дотинками спровокували передвчасний відлет. Та мають щастя, бо від тої відвічальности вратував їх корабель ненависного їм народу.

Буревій на Віленщині

Дня 29-го м. м. навістила Віленщину нагальна буря, получена з буревієм і обірванням хмар в кількох місцях. Буря знищила коло 200 будинків, м. и. в Пуцевичах знищив грім електрівню й школу. Позатим в цілому ряді місцевостей повине тала буря доми, повиривала дерева і знищила засіви. На відтинку Вільно-Молодечно-Вілейка вивернула буря 50 телеграфічних стовпів. Не обійшлося й без жертв у людях, яких кількість устало на 65 осіб, пораженях громом, вбитих і ранених.

В Богдзевицах знялася від грому пожежа, в якій згинуло троє дітей.

Пожежі на Україні

Московська „Правда“ подає, що на радянській Україні ширяться пожежі в застрашаючий спосіб. В Дніпропетровській окрузі занотовано протягом одного місяця 370 пожеж. Совітська влада визначила премії за викриття паліїв.

З ДНЕМ 1. СЕРПНЯ Ц. Р. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ „Н. ЗОРІ“, „ПРАВДИ“, „ПОСТУПУ“, „БЕСКИДУ“ Є:

Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов.

Телефон 4-48.

О. СТЕФАН КОВАЛІВ.

ПАПА ПІЙ X.

(В 25 літні роковини вибору сього евхаристійного Папи.)

(Продовження).

Кождий з Кардиналів одержав комнату для себе і дві комнати для двох конклявістів (капеляна і слуги) Цілу частину ватиканської палати призначену на конкляве відтято зовсім від світа. Вікна в долішніх частях і двері з виїмком одного входу замуровано Вхід замкнено — ключі зложив Кардинал-декан Oregla в руки маршалка князя Chigi, а перед дверми з одного і з другого боку поставлено заприсяжину папську сторожу. Вибір відбувався в Сикстинській каплиці, де перед престолом уставлено стіл для тих, що обчислюють голоси, а за престолом печ з комином, виходячим понад дах каплиці. Якщо ніодин з Кардиналів не одержав двох третіх голосів, то в згаданій печі палять виборчі картки, а виходячий з комина дим, звіщає дожидаючому на площі св. Петра народови, що вибір ще не наступив.

Дня 1. серпня відбулося перше виборче засідання, на котрім Кардинал Рамполя одержав 24 голосів, префект Пропаґанди віри, Кардинал Ґотті 17, а венецький патріярх заледви 5. В виду рішучого протесту Кардинала Пузини проти кандидатури Кардинала Ромполі пять дальших виборів позістало без висліду, хоч при шестім виборі можна вже було передбачити, хто зістане вибраний Папою. Кардинал Сарто видячи, що чимраз більше голосів паде на його імя, молить голосуючих, щоби позволили йому вернути до Венеції. „Якщо Еміненція вернуть до Венеції, то совість не дасть нам спокою до самої смерти“, була відповідь виборців. „Здоровля не дозволяє мені, щоби я брав на себе так тяжкі обовязки“, випрошуеться далі Сарто, але і на се дістає тверду відповідь: „Зовсім справедливо, щоби один умер для спасення всіх“.

Зрозумів сі слова Кардинал і він по семім виборі дня 4. серпня на питання Кардинала-декана дав ось яку відповідь: „Якщо мушу сповнити сю чашу до дна, хай діється Божа виля. Вибір на Папу приймаю“.

Тимчасом непроглядні товпи народа облягали брами Ватикану, дожидаючи з великою нетерпеливістю висліду виборів. Минула година одинайцята, а з комина дим не показався. Серед зібраних стала на-пошепки кружляти вістка: „Папа вибраний“. І справді кілька мінут перед дванайцятою отворилося величезне вікно над портиком базиліки, а в нім появився найстарший Кардинал-діякон Macchi, окружений численною асистою. Хоч на площі св. Петра було поверх двайцять тисяч людий, в одну мить зацарювала цілковита тишина, а з бальконy базиліки залунав грімкий голос: „Звіщаю вам велику радість: маємо Папу, Його Еміненцію о. Йосифа Сарта котрий приняв імя Пія X.“ І в тій хвилі відізвалися дзвони при церкві св. Петра, а за ними заграли дзвони усіх святинь цілого Риму й околиці, а мельодійні їх звуки плили в даль, несучи світови вість, що на Петровім престолі засів син бідного листаря з Riese.

Ледви прогомоніли радісні оклики на площі, зібрана перед церквою одушевлена товпа заповняє чим скорше базиліку, щоби побачити нового Папу. Хвиля ожидання і незабаром показуеться в середущім вікні над брамою церкви в окруженню Кардиналів і папського двору Він, ожиданий Намісник Христовий, та голосом зворушеним але могучим, шле перший раз „urbi et orbi“, святому городови і цілому світови папське благословення.

(Дальше буде.)

О. С. КОВАЛІВ.

Чи Служба Божа повинна відправлятися по українськи?*)

(Закінчення).

Кождому звісно, що мова, якої добре не розуміємо, мимохіть будить в нас поважаннє. Така вже людська вдача. Найбільше поважаємо се, чого добре не розуміємо, а людина все людиною й найвисша наука не змінить його натури.

„Служба Божа це сонце всіх духових вправ, осередок християнської релиґії, душа побожности, невисказане таїнство, що містить в собі безодню Божої любови“. (Св. Франц Салійський). Служва Божа це жертва, в котрій повинні ми брати участь у найбільшім скупленню духа і з найбільшою покорою, бо підчас неї сходить до нас сам Господь та дає нам Своє найсвятійше Тіло й Свою найсвятійшу Кров. Чи заховувалиб ми таке скуплення й таку почесть та чи булиб так сильно переконані про святість жертви, якби священик висказав слова перетводючі хліб і вино в пресв. Тіло і Кров Господню в мові, якою ми послуґуємося в життю буденнім, та якою так часто зневажаємо Боже імя? Дуже скоро стратилиб ми всяку почесть для жертви, котра на зовні не ріжнилабся в нічім від наших щоденних ділань. Кінцевим вислідом цілого процесу булаби апостазія. Історія дала вже нам на се докази. Всякі єресі свою незалежність від Риму маніфестують тим, що при справуванні церковних обрядів літурґічну мову заступили мовою рідною. Так поступили протестанти, Анґлікани і мн. ин.

Так отже на питання „Чи Служба Божа повинна відправлятися по українськи? — відповідаємо: що ні. Бо якби в нас Служба Божа відправлялася по українськи, то з тою самою рацією Болгари жадалиб для свойого Богослуження мови болгарської, Чехи чеської, Поляки польської і т. д. аж кінцевим вислідом булоби замішання в Церкві і в поняттях св. віри. Заховати треба старославянську мову при наших обрядах церковних, бо мова ся має за собою вікову традицію і надається найкраще до докладного означення понять ізза своєї ясности, ядерности, ляконічности й незмінности, та

*) Гл. ч. 29.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 19

Гетьман Богданко

— Тай із цего бійка? Лишіть йому її! Дівчина гарна, варта пощади! Може йому вдасться навернути її на християнську віру й так спасе він одну душу.

Козаки мов отямилися, поспускали шаблі до долу, а потім поховали їх у піхви й вийшли.

Петро остав сам. Глянув на стару, вона вже не жила. Виніс дівчину до другої кімнати й поклав на постіль. За хвильку вона прийшла до себе.

Петро не знав, що робити.

— Оставлю її, так знов прийдуть козаки й таки вбють її. Дівчина сіла на постелі й гляділа на козака й щось говорила. Він не розумів слів, та відчував, що вона дякує йому.

У хату ввійшов цей самий старий козак, що перепинив бійку й каже:

— Сподобалася тобі, козаче, дівчина. Ну, щож, бери її з собою тай кидай, небоже, Запороже й іди на гречкосія.

— Як мені на гречкосія йти, коли годі до дому вертати?

— А навіщо тобі до дому вертати! У мене, сину, недалеко Січі зимовик є, так ти там осядь із нею тай господарюй! Як я знемощію вже, то пригорнете мене біля себе.

Петро задумався:

— Може й добре, кажете, татусю! Та не знаю, чи вона схоче. Я силою її не візьму, а тут оставити теж небезпечно.

— Чи вона схоче? — каже старий козак і звернувся до дівчини тай каже по татарськи:

— Дівчино, чи хочеш тут сама остати?

— Тут? Ні, ні!

І глянула на Петра тай каже:

— Він вирятував мене, оборонив мене, я з ним хочу.

Старий козак переповів це Петрові, а в Петра очі засяяли радістю...

— Як так, то я готов! Дякую вам, татусю! — й поцілував старого козака в руку.

Взяв дівчину на руки й виніс її до коня. Та дівчина наче собі пригадала щось і каже до старого козака:

— Я ще мушу щось узяти собі.

І вернула в хату та винесла чималу шкатулу.

Старий розсміявся:

— Добра господиня буде з неї — каже — Ось бачиш, не без посагу візьмеш її. Шкатула напевно повна золота.

Петро посадив дівчину на другого коня й так у трійку виїхали з хутора. Село вже догарювало. Чорніли згарища й дим курився подекуди.

Козаки виїхали вже з села. В далі на шляху виднів їх відділ.

— Мусимо наздігнати наших — сказав старий козак.

Підігнали коней і все більше наближалися до відділу, що обвантажений добичею посувався дуже поволи.

А тимчасом пішов по відділах приказ:

— Вертати до чайок!

Подався туди й Петрів відділ.

На другий день був уже Петро на місці біля чайок.

Був уже там і сам отаман Богданко.

— Вертаємо на Запоріжжа! — дав він приказ — Навантажити добичу на чайки й частина сідає в чайки, а решта вертає кіньми сухопуттям.

Під ніч чайки поплили морем до Дніпрового лиману.

Петро й старий козак Семен Чорний із молодою Татаркою поїхали з кінними козаками сухопуттям.

Петро чувся щасливий, як ніколи. Хоч не міг розмовитися з дівчиною, та посередником був між ними старий Семен, що добре говорив по татарськи.

І оповіла Татарочка, що зветься Фатма, що була одиначкою в батька. Батько мав тільки одну жінку, що її дуже любив. Перед двома роками мати її по-

причиняється до того, що заховалася одноцілість і однообразність обрядів церковних у всіх народів, які на старославянській мові правлять Богослуження. Старославянська мова в Службі Божій будить у нас мимохіть високе почитання для сеї святої жертви і успособлює нас до побожної участи в ній. Але найважнійшою причиною, чому старославянська мова повинна остати в Службі Божій, се воля і розпорядок Церкви, котрій Ісус Христос дав власть установляти приписи в особі св. Петра: *„Що звяжеш на землі, буде звязане на небі; і що розвяжеш на землі, буде розвязане на небі“* (Мат. 16, 19). Розважаючи всі причини, Отці на вселенськім соборі Тридентійськім під проводом Папи Пія IV., користуючись властю їм даною, вирекли: *„Наколиби хтонебудь смів твердити, що Служба Божа повинна відправлятися в рідній мові, най буде анатема“*.

Церква відправляючи Службу Божу по старославянськи, зовсім не хоче виключати рідної мови. І для неї є і має бути досить місця в Церкві. Проповіди, катехизація, безчисленні пісні, а навіть в св. Тайнах ті уступи, в котрих священик звертається до вірних (питання при хрещенню і тайні супружества) відбуваються і мають відбуватися в рідній мові. Уживання старославянської мови обмежила отже Церква тільки до річий доконче потрібних, але там не хоче уступити від неї ані на волос, щоб ми не забули, що ми членами *Церкви соборної*.

На кінці годиться піднести, що старославянська мова о ціле небо зрозуміліша нашому народови, як пр. для Поляків, Німців або Ірляндців мова латинська. Наш нарід через більше як девять віків так зжився зі старославянською Службою Божою, що сеї старославянської мови в Службі Божій не відчуває зовсім як щось чужого, але як щось своє рідне. А хто радить завести в Богослуженню українську мову, сей доказує, що не знає нашого Богослуження з життя й власної практики. Хто думає, що в Римі можна дістати згоду на повну заміну старославянської мови українською, сей сильно помиляється. Бо що збудували віки, се вже не дасться змінити. І до заміни старославянської мови українською в Богослуженню ніколи не прийде!

З церковних справ

Як розвивається католицька Церква в Японії, а як у Хінах?

Розвій тих обох Церков викликує у кождого подив. В тім розвою бє до очей на кождім кроці якась непонятна ріжниця.

В Японії є лиш 8% з того католицького духовеньства, що є в Хінах. Хіни мають 2.143 місіонарів, з чого 1.632 є походження хінського, а Японія має має лиш 241 місіонарів, з яких тільки 44 є уроженцями того краю.

А що до католицького населення Японія стоїть красше. В Японії випадає на одного священика 365 парохіян, а в Хінах випадає на одного 775 парохіян. За те знов що до невернення поган, в Японії справа слабше стоїть. В Японії в минувшім році припадало на одного священика лиш 13 навернень, за те в Хінах на одного припадало 17.

Вісти з Ватикану.

Представник Апост. Столиці в Болгарії монс. Ронцалі прибув до Риму, щоби зложити Св. Отцю звіт про тяжкі втрати, які понесли католицькі церкви і школи в Болгарії через землетруси. — Латинський патріярх Єрусалиму монс. Барляссін прибув до Риму і возьме участь у нарадах товариства оборони св. віри в Палестині. Головою сеї інституції є монс. Кремонесі.

Св. Отець про вагу катол. преси.

Редакторови індійського катол. часопису „Курєр“ заявив Св. Отець на авдієнції слідуюче: „Радо благословлю проводови, співробітникам і читачам Вашого часопису, з окремаж тим передплатникам, що дбають про поширення Вашого часопису через зєднування нових передплатників. Скажіть католикам Індії, що ми вважаємо діло католицької преси одним з найуспішнійших і тому одним з найконечнійших завдань Апостоляту“.

Кілько видає гроша Апостольська Столиця для поширення католицької віри?

Звичайно видатки ці залежать від приходів, себто від жертвенности католиків цілого світа. Два роки тому назад видав святійший Отець лиш для самих місій по ріжних краях 41,471.874 лір, а в минувшім році видав на ті місії 46,380.000 лір. На покриття тих видатків найбільше зложили Злучені Держави. В 1927 р. прислали вони святійшому Вітцеви 22,409.333 лір. А по Злучених Державах пописалася найліпше Італія. Вона дала для поширення католицької віри 5,006.536 лір. Франція станула на третім місці. Враз з своїми кольоніями зложила на сю ціль 4,936.511 лір. Відтак послідувала Німеччина. Відтам прийшло 2,475.395 лір. А по Німеччині виявили жертвенність свою католики з Канади. Вони зложили для

мерла. Батько не хотів уже брати інших жінок в хату. На господарці була тільки стара його ненька та вона. Тепер пішов був батько в похід на Лехістан тай не вернув. Вернуло кількох без добичі, без коней і сказали, що батько згинув у бої з козацьким отаманом Ружинським під Прогноями. І вона тепер кругла сирота...

На другий день вечером прибули кінні козаки на Запоріжжа.

IX.

І знов ожила Січ мати, знов зашуміла, забуявіла веселим життям, аж Великий Луг батько радісним відгоміном озивається з Дніпром Словутицею, дідом сивоусим а пошумом зеленим розмову веде, а Гасан Баша гремить козацькими викликами, співами козацькими й звуками бандур дзвенить, дзвонить підківками срібними, під козацькими присюдами вгинається, медом-вином обливається.

Лунає слава отамана побідного Богданка Ружинського...

Та не має його ні на Січі, ні в Гасан Баші.

Поза січовими окопами в таборі визволених бранців татарських він із сотником Шахом вітає, від бранця до бранця підходить, розпитує, як у полон попався, в яких місцях на Криму, чи може й у Туреччині бував, чи не чував що про турнака, польського шляхетку Пшерембського, чи не знає, як він тепер називається, де перебуває? Дарма, ніхто ніщо не знає...

А були там бранці, що трохи не ввесь Крим тай Туреччину невольницькими ногами сходили, з рук до рук переходили, від пана до пана.

— Багато, багато бачили ми потурнаків, що для лакімства нещасного потурчилися, побісурменилися, багато! Є їх чимало й на високих становищах, башами навіть. Вони лютіші для нашого брата, невольника від справдішних Турків.

Докладно описує їм князь Богданко вигляд Пшерембського.

— Подібних до твойого опису, отамане, доводилося бачити мені, — каже один бранець — та чи це він, що про нього питаєш не скажу, не знаю.

— Бачила й я кількох такісіньких, як ти, княже ласкавий, описуєш, ба навіть чула, що потурнаки вони, та як вони колись, як ще християнами були, звалися, не чула — каже якась старенька жінка, що певно не рік не два в бісурменській неволі побувала, а молоді літа свої там згарувала, змарнувала та рада, що хоч на старі літа в рідній священій земленці, між хрещеним народом кости зложити зможе...

І сумно похилив князь Богданко чубату голову:

— Не довідаюся нічого! Одинока надія на побратима Покотила, що він певну вістку принесе. Та коли? Довго прийдеться мабуть дожидатися його.

І вже хотів вертати на Січ, аж із дива пристанув. Між визволеними бранками побачив молоденьку гарну Татарочку, а біля неї двох запорожців — одного старого сивовусого, а другого молодого, що тільки вус йому добре засіявся...

— Що це?! Татарка бісурменка рідний Крим кинула й із визволеними бранцями на Україну йде?

І підступив князь Богданко із сотником Шахом близче до них тай питає в обох козаків:

— Відкіля тай як тут ця бісурменка взялася?...

Мовчить Петро, а старий запорожець озвався:

— Це сирота без батька й матері! Отсей голак вирвав її з рук розюшених запорожців і вона згодилася з ним на Україну йти, стати його дружиною.

Князь Богданко звернувся до Петра:

— Чи невідомий був тобі, козаче, приказ похідного отамана?

У Петра очі засвітилися:

(Дальше буде.)

святих місій 2,171.041 лір. Бельґія дала 1,111.128 лір, Анґлія 929.174 лір, а прочі держави теж зложили в 1927 р. свої лепти, але вже у менший скількости.

Страшне обжалування

Росіянин, професор університету А. Карташев оповістив у „Борбі за Росію“ отце письмо до студентів у большевії (зміст):

Русскі студенти! Ваше положення особливо траґічне, бо ви найгірше обманені. Всіх обманює большевицький уряд, але вас найстрашніше. Він просто знущається над вашою долею. Діло не в вашій песячій бідности і навіть не в підірванню вашого здоровля на все життя. Діло в тім, що ви обманені в самім вашім званню, в науці. З вас роблять уже навіть не недоуків, але неуків. Свідоцтва, які вам дають після укінчення большевицьких шкіл це свідоцтва „деревляні“ й „марґаринові“. Виходить провокація.

Неуками вас затягають до большевицьких ВУЗів. Там для вас обнижають уровень науки й висмоктують з вас сили ідіотичним перекручуванням дійсної науки під марксістичний талмуд. Кінець кінців ніякої науки ви з большевицьких шкіл не винесете, хіба особливо здібні між вами виїмки, котрі мають спеціяльну, наслідственну інтеліґенцію, але таких дуже мало. Тай ті щось знати-муть хіба тоді, коли їм удасться попасти в особливо добрі відносини. Зрештою, всі ви засуджені на неуків. Знав уже Ленін, що так буде. Той отвертий цинік казав виразно, щоб до хорого тоді Горкого закликали не большевицьких лікарів, але правдиво буржуазних, бо ті щось знають і вміють. Ленін знав, що разом з Росією буде й наука принесена в жертву комуністичному обманови. Він знав також, що коли винищить російську інтеліґенцію, тоді треба буде спровадити чужих „спеців“. Тепер це й роблять підленінці. Вони прикликають чужих „Варягів“, то одинцем, то пачками, а тепер готовляться спровадити їх масово, бо інакше весь промисл упаде до решти.

І докиж ви будете терпіти таке особисте й національне приниження? Гоніть до чорта пріч червону псевдо—науку і червоних псевдо—професорів! Проч з убийчим обманом! Домагайтеся дійсної свобідної науки! Зрозуміте, що інтернаціональна комуністична шантрапа, котра править Росією, погорджує всім російським і приготовляє вас тільки на льокаїв, рабів чужого панування.

Катастрофи — випадки

У Франції, в департаменті Ґард завалилася стіна новобудованого дому. Трьох робітників вбитих, шістьох ранених. — В Швеції під Сеґнефйордом вивернулася на морі моторова лодка. З подорожних 9 втопилося, а лиш один вратувався. — Ріка Амур у Росії вилила з берегів і спричинила повінь. Ширина її виносить подекуди 2 кільометри. —В Америці в стані Вашінґтон наслідком спеки спалилося на пни 100 квадр. кільометрів збіжа. — На острові Панаг на Тихому Океані шаліючий буревій спричинив страшне спустошення. Кілька міст збурених. В одному місті втопилося 12 тисяч людий. — Портуґальський летун Маґіц упав з літаком до озера і втопився. — В Лізбоні, в Портуґалії зударився поїзд із трамваєм при чому згинуло дві дівчинки.

Розклад російської імперії на Сході

Розклад рос. імперії на Сході поступає скорим кроком вперед від часу, коли на царськім престолі засіли червоні царі. Найбільше дається той розклад запримітити в Манджурії і загалом на східнім побережу Сиберії. Ще вісім літ тому назад, Харбін, столиця Манджурії, був майже цілком в руках Росіян, а нині Китайці, люде жовтої раси, заволоділи Харбіном і т. зв. східно-сиберійською зелізницею. В самім Харбіні живе тепер приблизно 100 тисяч Росіян, але містом володіють Китайці (Хінці). Росіяне виконують лише другорядні послуги, а будучи на службі Китайців, мусять одягатися в китайські однострої. Коли тепер зайдете до Харбіну, то звичайно стрінете Росіянина в службі китайської поліції. Росіяне здебільша приняли там китайське горожанство і служать у наймах як повозчики, шофери і т. п.

Отож так революція і анархія большевицька поволи затерла сліди російських впливів на Сході, а на їх місце приходить жовта культура Китайців. Всюди на побережу східної Азії славянська раса тратить вплив і згодом цілком зникне.

Руїна робітників

Під таким заголовком „Рибинська Ґазета“ в Росії приносить цікаву вістку про зміст відчиту робітника місцевої фабрики сірників, якогось Казіміроза, про його подорож довкола світа. Казіміров, який відбув ту подорож коштом місцевої державної льотерії оповідав, що в часі своєї подорожі він оглядав життє пролетаріяту у всіх краях, через котрі

о. С. КОВАЛІВ 6

З вандрівки по Римі

Цілі процесії, зложеніз каноників і капелянів сеї святині, як рівнож і з многотисячної товпи набожного народу, пересувається через головну наву в повгих рядах — а очам віддаленого видця представляються наче ряд муравлів, які снуються по піску; їх співу майже не чути. А навіть у великі торжества, як сам св. Отець відправляє Богослуження в окруженню кардиналів, епископів, пралатів та цілого двору, коли то громадяться многотисячні товпи прочан ріжних народностий з усіх кінців світа — навіть тоді бічні нави й каплиці світять пустками. Щойно під вечір, в сумерку, коли краски й золочення блїднуть, а усі предмети для ока наче гинуть, велич будови виступає виразисто, з непонятною майже силою. Тоді також бічні каплиці представляються в чудовій перспективі, наче які окремі великі церкви.

Поруч величі найбільше вдаряє виставність і богацтво святині, на що складалися цілі віки. Базиліка св. Петра переповнена всякого рода памятками, святощами, статуями й образами. Склепіння, луки, ґзимси, престоли аж сяють від золота й срібла.

Мармурові плити, які покривають долівку й стовпи, сяють незрівнаним блеском. Що образи на полотні булиб за малі, длятого заступлено їх мозаїкою. Мозаїкові образи мають сю висшість над олійними, що не тільки їх вірно віддають, але крім сего заховують завсіди свій первісний блеск і красу.

По сім загальнім описі базиліки зачнім її вже звиджувати в порядку. Обмежимося до подання тільки найважнійших предметів; бо їх така сила, що докладний опис базиліки мігби заповнити книжку.

Зачнемо оглядати сю базиліку від головної нави. Її висота виносить 46m., широкість 27m., а довжина від головних дверей аж до конфесії 120m. Уся вона так і вилискується та сяє незрівнаним блеском, бо так підлога як і філяри покриті мармуровими тафлями. На сій то підлозі бачимо довжини всіляких найбільших і найгарнійших церков на землі, означені спіжевими звіздами й написами.

В нишах філярів, які підтримують базиліку, знаходимо 24 статуй, основателів усіх чинів. Є се статуї з білого мармору, долота найзнаменитших мистців.

Зачинаючи від великих дверий по правій стороні, статуї поміщені в слідуючім порядку: св. Тереси, св. Вінкентія а Paulo, св. Филипа Нері; по лівій руці від головних дверий є статуї: св Петра з Алькантари, св. Каміля de Lellis, св. Ігнатія Льойолі, св. Франца з Pauli. За конфесією, йдучи до пресбітерії і катедри св. Петра, надибуємо по правій руці ось які статуї: св. Ілії, св. Франца Салезія, св. Домініка, св. Франца Каракчіольо; по лівій руці є слідуючі статуї: св. Венедикта, св. Францішки Римлянки, св. Альфонса Ліґурі, св. Франца з Асізі. В поперечній наві є статуї: св. Петра Ноляска, св. Івана Божого, св. Норберта, св. Юлії de Falconieri, св. Ангелини Merici, св. Каєтана, св. Єронима, св. Брунона, св. Йосифа Калясантія.

Справді щаслива се гадка і знаменитий помисл, що біля гробу Князя апостолів уміщено статуї сих великих мужів. Як за життя служили вони вірно наслідникам „первопрестольника апостолів“, так і по смерти своєю присутністю складають наче честь „світильникови вселенної“, першому найвисшому Пастиреви.

При останньому філярі головної нави, по правій руці, а при однім з чотирох філярів, які підтримують копулу, уміщено на мармуровій підставі бронзову статую верховного апостола св. Петра. Ся статуя се правдивий жемчуг Риму. Вона предметом дуже великого почитання вірних. Раньше стояла вона в церкви св. Мартина, біля старої базиліки св. Петра. Щойно папа Павло V. велів її перенести до нової базиліки.

йому приходилося подорожувати і ствердив, що пролетаріят в Зл. Державах Америки, в Анґлії і в других краях є добре одягнений, добре годований і хороші має мешкання. Робітники зі здивованнєм і цікавістю слухали викладу Казімірова. Але коли Казімірсв сказав, що купив нове одінє в Лондоні за 30 долярів, отож за ціну, яку в Росії мусілобся заплатити тільки за штани, то на салі повстав рев між робітниками. Казимірова побили і підрали на нім то убрання, котре купив у Лондоні. Оттакто збаламучені робітники показали свою ненависть до Анґлії і свого товариша за правду убити хотіли.

Страшна катастрофа

В Баварії скоїлася в тих днях величезна залізнича катастрофа. Поспішний поїзд на лінії Ульм-Мінхен впав на стації Дінкельсгербе на товаровий поїзд з такою силою, що машина і три особові ваґони цілковито вбилися в товарові ваґони. В цьому місці це вже третя катастрофа в останніх часах. В останній катастрофі згинуло 16 осіб, а 50 осіб віднесло рани, в цьому 20 дуже тяжкі. Катастрофу спричинило ошибочне наставлення пересовниці (вайхи). В часі катастрофи ваґони обох поїздів поперевертались, що спричинило страшне замішання між пасажирами. Всі нараз хотіли добутися до дверий і вікон. Зпід поторощених ваґонів добувався пронизуючий зойк ранених. При їх осмотрюванню ділялися страшні сцени. Та найстрашніше враження викликувала розпука ранених родичів, котрі в принесенім з місця катастрофи кадовбі без голови пізнали трупа своєї доньки.

Вісти з Мехіку

Мехіканський урядовий звіт сповіщає, будьтоби президента Обреґона вбито з релиґійних причин. Убійник його мавби належати до католицької орґанізації „Лиґи оборони релиґійної свободи". Звіт цей твердить, що в убийстві брали участь: монахиня Ченцепціона Чередо, Мануїл Трейо і Карло Кастро, які убийникови дали оружя і набої. Трейо і Кастро мають бути виновниками бомбового замаху в мехіканськім парляменті в маю с. р Сестра Чередо мала на слідстві признатися, що плян замаху на Обреґона був обговорюваний у монастири. Є цілком певною річю, що цей „урядовий" звіт має на меті про людське око бодай у части виправдати „урядові" звірства поповновзі на мехіканських католиках та представити тих послідних перед світом, як „небезпечних" для уряду заговірників, яких належить вигубити до послідного. Не перебирають у средствах мехіканські кати в боротьбі з релиґією!

Штучне підсоння

(о. С. К.) Підсоння се атмосферичні умови, на які складаються: температура, позем понад поверхнею моря, промінюваннє сонця, тисненнє воздуха, вогкість воздуха, рухи повітря, скількість опадів і т. д. Тепер розпізнано докладно, як надто сухий або за вохкий воздух впливає на загальний стан здоровля, ділає на віддихові дороги й зменшує відпорність на простуду.

Можна собі помогти в деяких недугах, зміняючи клімат. Ті, що не зносять вохкого і зимного підсоння, відбувають лічення на сонци в пустині. Люди, хорі на груди, шукають ратунку в гірському воздусі шпилькових лісів. Але тільки не многі могуть собі на те позволити, щоби виїхати на лічення до Зелемянки чи Зелениці, взагалі у відповідний клімат. Переважно економічні умови, родинні звязи і многі інші перешкоди не сприяють сьому. Усім тим можнаби допомогти, якби в їх місци замешкання можна було утворити відповідне для них підсоння. Заходить питаннє, чи можна в нутрі поодиноких мешкань утворити такий клімат, який його мешканці потребують?

Один з найславнійших „кліматольоґів" американських професор Муре учинив спробу практичного зреалізовання теоретичних вислідів, до яких дійшло наше знаннє про підсоннє. Через двайцять літ був він управителем метеорольоґічного інституту в Вашинґтоні і виспеціялізувався особливо в студіях над вохкістю воздуха. На основі своїх досвідів побудував він в Каліфорнії дім, в котрім штучною дорогою створив клімат, зовсім незалежний від змін атмосферичних, ділаючих зовні. На даху сього дому знаходиться збірник, наповнений водою, який служить до чищення воздуха і наповнення його вохкістю. Воздух входить через довгу лійку, переходить через штудерну вентиляцію і дістається до поодиноких комнат з меншою або більшою скількістю вохкости, такою, яка саме є потрібна для поодиноких мешканців.

Контрольні апарати уміщені в кождій кімнаті, позволяють провірити, який клімат в кождій хвилі панує, а інші апарати позваляють на створеннє ріжних кліматів, збільшеннє або зменшеннє вохкости і т. д.

А знаємо, що є ряд недуг – як

Статуя представляє св. Петра в сидячій поставі, убраного в поважну тоґу старих Римлян. Правицею благословить, а в лівій держить ключі. В поважних і благородних чертах лиця, які для пізніших образів стали взором до наслідування, знаходимо вірну відбитку чертів св. Петра з катакумб. Над статуєю знімається бальдахім в новітнім стилю.

Переказ голосить, що коли папа Лев В. (440—461) освободив Рим від диких наїздників, які під проводом Атилі бажали завоювати світ, тоді велів виляти сю статую зі спіжу, забраного з Капітолю. Інші знов повідають, що ся статуя це дарунок грецького цісаря з Царгороду. Якнебудь воно є, то певне се, що ся спіжева статуя сягає дуже давних часів. Вже св. Григорій Великий (590—604) називає її предметом горячої любови Римлян.

З сею статуєю вяжеся прекрасний звичай: кождий прохожий побожно цілує вистаючу ногу апостола, бо доступає за те 59 днів відпусту. (Пій Х., 12. мая, 1857 р.). Скількиж то поцілуїв мусіло на ній спочати, коли зуміли стерти цілий великий палець ноги св. Петра! Брат підносить молодшого братчика, аби міг діткнути устами стіп апостола, мати клякає перед статуєю й молить для своєї дитинки благословення; навіть кардинали й епископи, переходячи біля неї, за кождим разом цілують стопу апостола Папа Пій IX. в наскрутнійших хвилях свого життя, коли здавалося, що Церков загине, приходив сюди й сперши чоло об стопи свого попередника, довгі години проводив на молитві й роздумуванні. Просив опіки, сили й потіхи, бо хрести й болючі удари знаменували його панування. Тому великого почитателя св. Петра, Пія IX., почтила ватиканська капітула в сей спосіб, що над статуєю св. Петра веліла умістити його мозаїковий портрет на памятку виїмкового довгого його панування.

Найбільшим скарбом, найбільшою святостю базиліки св. Петра, ціллю — що так скажу — для якої ся величава святиня Господня істнує, се безперечно св. мощі апостола Петра. Вже на фронті базиліки великанський напис звіщає, що сей храм Божий здвигнений „в честь Кня я апостолів" — „in honorum Principis Apostolorum". Се імя вбогого рибака з Галилеї лунає серед золотистих просторів базиліки; його імя голосить чудова копула, яка сягає гень під самі небеса, а його гріб це немов осередок і серце всеї величі та всіх святощів сеї Церкви. Так є в дійсности; — а ся основна гадка не могла не знайти свого виразу в самій будові святині. Там, де рамена базиліки перехрещуються, там в підземеллю уміщено гріб св. Апостола; над ним знімається величавий престол, на якім тільки сам наслідник св. Петра, Христовий намісник на землі, жертвує Богу безкровну жертву над престолом, в недостижимих майже для ока височинах, стріляє до неба копула, а зливаючи крізь свої численні вікна цілі струї світла справляє, що кождий чоловік, переступаючи поріг сеї святині, перший свій погляд звертає на сю найцінніщу, найбільшу святість базиліки.

Місце, де спочиває тіло св. Петра, називається конфесією. Вираз конфесія походить від латинського слова „confessio", яке в християнській літературі означає: 1) ісповідання віри, яке мученик складає своєю смертю, 2) Церкву збудовану над місцем, посвяченим мученичою кровю; 3) взагалі гробовець мученика, хочби він не був місцем його мучеництва. Говорячи про конфесію св. Петра, беремо сей вираз в останнім значінню, а се тому, бо хоч св. Петро терпів і умер хрестною смертю в Римі, то не на Ватиканськім узгірю, але — як голосить переказ — на Янікулюмі, а лиш його мощі були поховані на Ватиканському горбку.

(Дальше буде.)

коклюш або астма — котрі є головно недугами віддихових доріг. В заведенню проф. Муре-а в Каліфорнії доконано спроби лічення тих недуг і осягнено за помічю „штучного підсоння“ знамениті висліди.

Впрочім гадка проф. Муре не є новою. Вже перед двома літами урядив голяндський проф. Шторм клініку на університеті в Лієж для подібних недуг. На сій клініці знаходиться шість щільно від напливу повітря відгороджених комор. І в тих коморах створюєть ся штучний клімат; воздух зістає приладжений і зіставлений як лікарство. Помпа ссучо-гнетуча, вистаюча 12 м. понад дахом, втягає воздух, котрий переходить через ряд фільтрів, (цідилок), позбуваючись останків пороху, саджі і т. п. Сей воздух дістаєся відтак до машини, котра витворює дуже низькі температури; се охолоджене, осушене, позбавлене бактерій повітрє йде потім до апарату огріваючого, а звідсіля до поодиноких комор.

В остатних часах наука йде далі: уряджує комори „штучного воздуха“ в приватних домах пацієнтів. Переважно вистарчає побут в таких коморах ранками і вечерами, так, що пацієнт може за дня віддаватися свойому заняттю.

Хоча тепер надмірність коштів перешкоджує в поширенню сеї лічничої методи, то однак питання „штучного підсоння“ можна узнати за розвязане.

Важне для господарів

Як пізнати вік коня

Кінь має 12 зубів — сікачів, 24 зубів — черінних, жеребець кінь — валах має ще й чотири кли — разом 40 зубів; кобила має 36 зубів. Зуби зложені слідуючо:

Горішна щока: 6 черінних; (1) клик 6 сікачів. (1) клик, 6 черінних.

Долішна щока: 6 черінних, (1) клик, 6 сікачів, (1) клик, 6 черівних.

Зуби сікачі після їх розміщення називаються: середні два — щипці, по одному з права і ліва від них — середні і по одному з права і ліва від них — середних — крайні.

Сікачі мають в середині стираючіся поверхні, ямку, котра обложена склистою масою, а яка через тертя зуба є зуб заникає і по ній позістає лиш блискучий край. По тім стиранню пізнається вік коня.

Пізнавання віку коня по зубах можна поділити на три періоди: перший період т. зн. період молочних зубів, продовжається до 9 місяців життя. Другий період т. зв. період виміни зубів треває від 9 місяців аж по другий рік; третий період т. зв. період стирання зубів. Після тих періодів пізнавання віку стає вже труднішим і вимагає великого досвіду.

Молочні зуби: Лоша по народженню має передні черінні і зуби щипці = сікачі. Нераз ті зуби наростають допера в кілька днів по народженню. Друга часть сікачів, т. зв. середні сікачі, наростає до 4 аж 8 недiль, а в 6—9 місяців наростає трета пара сікачів зв. крайні сікачі. Через стирання заникає ямка на молочних сікачах, а іменно: в першому році зникає ям а на щипцях, перед другим роком на середних сікачах, а по другім році на крайних сікачах.

Виміна зубів. В часі $2^1/_2$ року кінь скидає щипці, в 3 і пів роках середні, а в 4 і $^1/_2$ крайні. В тому часі скидає кінь і передні зуби черінні і задні зуби черінні; але тоді виростають вже постійні зуби. По четвертім році доростають і кливаки. Так отже пятьрічний кінь має вже повне узублення.

Стирання зубів: Сікачі доростуть за пів року і починають з протилежними стиратися. Через стирання тратиться помало через рік ямка на щипцях, в 7 році на середних, а в 8 році на крайних сікачах. На горішних зубах — сікачах заникає ямка в часі 9—11 року. В 9 році на горішних крайних сікачах повстає дуже острий закус, по причині виступовання долішної щоки; закус в 10 році зникає і появляється пізніше в 15 році життя. Пізнавання дальшого віку коня відбувається при помочи зміни поверхні тертя. Вид подовгастий (овальний) переміняється в округлий, а по тім триграний; у дуже старого коня вид зубів стає поперечно-подовгастий (овальний).

Вік коня по другим признакам трудно пізнати.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ.

Боротьба Ірляндії [4]

за віру, народність і волю.

„На рівнині Клентерф стоїть старий король спертий на рамени наймолодшого свойого внука. Перед битвою переїздив він попри ряди свойого війська й для розбудження відваги в вояків і начальників промовляв грімким голосом: „Пресвята Тройця глянула милосерним оком на наші терпіння та влила в ваші серця відвагу й бажання прогнати на все з Ірляндії тиранів Данців. Кріпким оружям вашим пімстіть їх святокрадство й безліч злочинів“. По цій промові підніс у лівій руці закрівавлений хрест із розпяттям, а правою вимахував оружям і знов закликав: „Саме сьогодні память смерти Господа Ісуса Христа, хай же він буде днем нашої смерти за Ірляндію!“

Вісімдесятилітній король, як тільки дав приказ до битви, за слабий, щоб міг боротися особисто, подався в намет на молитву. І хоч був віддалений від війська міг бачити хід битви.

Чудесні річи ділялися в цей день! Військо Данців утікало розбите, без вожда й без прапора... Норвежський вожд Бравндер тікав, шукав захисту. Із темного ліса, куди був скрився, побачив старця й дитину, що молилися в нам
еті, без сторожі, бо й ця пішла до бою. Немов тінь яка кидає свою криїву й небаром чути крик і стогін слабий. Дикий і закровавлений Бравндер стає в дверях королівського намету й кличе гордо: „Хай із країни в країну всі знають люде, що Бравндер убив Брієна!“

Бард Мек Лінґ, королівський тайник так оплакує смерть короля Бріяна: — Кінкоро! (столиця Брієна), де твій володар? Де твоя весняна зелень? Де твої барди? Де воївники твої, що засідали з нами при столі? Кінкоро, де твій король? Де твої геройські ряди, о ти королево ізмарагдового острова? Де меч огнистий, мечі зі золотистими рукоятями, що ними вдаряли залізні руки прибічної сторожі його? Де королівський терем Брієна? Де син Борна, що ніколи не важив дарів щедроти своєї? Де цей переможець у боях, що в них тільки побив ворогів, де цей, що його ручаї Еріну з дрижанням пізнавали, коли віддавався їх пінистій филі? І добрий Доноґ покинув нас і Канес із благородним видом покинув нас також! Горе в самоті моїй ні Сіон ні Корк, не почують стонів моїх? Де сьогодні найду захист собі? Доля вложила вінець на Брієнове чоло, а відмовляє вінця його синові: Ах! Де цей славний король Евдженія? Де численні відділи, що на звук военних сурм бігли до нього? Де вожд західних морів? О Дюлейнґ! Чиж очей моїх ніколи вже не втішатимуть легконогі коні? Чиж ніколи вже не бачити мені мойого Сіяна, цего непереможного молодика? Ні Корка, що зором своїм побивав ворогів? Хтож сьогодні зважиться згадати їх хоробрі діла? Де ці мовчазні доми, що в них колись бренів Теморів квіт? Кинулися сміливо в саму середину битви, однак ніколи їх рука святокрадно не сплямила престолів правдивого Бога. Страта їх болем сповняє мою душу! О Кінкоро!...“

Маґн, нервежський король був такий гордовитий, що в 90 літ опісля прислав свої черевики одному з Брієнових наслідників із приказом, щоб носив їх на рамени на знак підданства. Та вскорі зистріла його за цю гордовитість кара, погиб у засідці.

Память цего довгого змагання лишила нестерті сліди. Ще й сьогодні показують руїни твердинь на верховинах Ірляндії. Ірляндець оповідає подробиці цих страшних боїв, що про них свідчать т. зв. данські твердині.

Та якжеж Ірляндець, хоробрий вояк, готовий віддати останню каплю крови за волю рідної країни, він що тільки разів відпирав Данців, якжеж він піддався Генрихові II? Як можна було цю країну поневолити так легко й так скоро?

Ось причина!

Від Редакції

Всіх ВП. Наших Дописувачів повідомляємо, що:

1. Присиланих нам рукописів, поміщених і непоміщених не звертаємо;

1. Поміщуючи присилані праці користуємося принятим у всіх редакціях правом свобідного вибору, скорочування і справлювання правопису, форми і стилю тих праць;

Ніяких у тому згляді застережень не узгляднюємо.

Перестороги для мужаток

(о. С. К.) 1. Не треба бачити усіх мужеських прикмет тільки у других чоловіків. Власний муж посідає також не тільки самі хиби. 2. Треба бути від самого ранку порядно убраною і зачесаною. Нехай муж, виходячи з дому, не затримує в памяти некористного образу своєї жінки. 3. Коли муж вертає на обід, не треба йому зараз оповідати усі найменчі домашні клопоти, бо він і так на се нішо не порадить, а повинен лиш позістати остаточною інстанцією в найважнійших „розправах" зі службою і з дітьми. 4. Мушини люблять точність — і мають в тім повну слушність. Треба отже бути точною так зі згляду на мужа, як і на себе саму. Точність приспорює часу, а щадить нерви. 5. Мушині, втомленому цілоденною працею слід оказати належну ніжність і зрозуміннє. Не добре є мужа заєдно про все випитувати — зле є, як муж не ділиться з жінкою своїми клопотами і гадками. Памятайте, що через постійну критику стратите в мужу приятеля. 6. Не оповідайте приятелькам о приварах своїх мужів. Якщо хиби можна через найнезамітнійший вплив зменчити — тим краще, як ні, то навіщоззагалі про них розказувати? 7. Памятайте, що муж повинен з радістю вертати домів а виходити з дому нерадо. Симпатичне урядження мешкання, рівний тік хазяйства, погідний настрій домашній і мила хазяйка задержують мущину дома. 8. Нехай діти, а тим менче ґаздівство, не відбирають вашому мужови приятельки і товаришки, яку в дружині бажає мати. 9. Памятайте, що дім є для мешканців, а не для порядків. 10. Памятайте, що зависть є отруєю подружного пожиття. Не робіть траґедій з марних річей та не легковажте правдиво важних життєвих питань.

НОВИНКИ

Грізна пожежа. В Варшаві згоріла шістьповерхова фабрика електричних інсталяцій. В часі гашення пожежі двох пожарників віднесло рани. Шкода виносить 200 тисяч золотих.

Скарб у сіннику. В Соснівци поліція викидала з мешкання жебрачку Елізу Кобелець, ізза великого її нехлюйства. В часі того знайдено в її сіннику 51 тисяч золотих і 1.673 долярів.

Град у Яворівщині. Через яворівський і ярославський повіт перетягнула градова буря, яка спричинила великі шкоди на полях, на просторі около 400 морґів в сумі 40 до 70 процент. Також є ушкоджених кілька будинків. Шкода доходить до висоти 95 тисяч золотих. В Ярославщині пошкодовані громади: Рокитниця, Тапин, Теменівці, Дмитровичі і Кашиці, на просторі около 1200 гектарів. Град вибив жито, пшеницю і ячмінь на 5 до 15 процент.

— **Пожежа фабрики.** Ніччу з дня 31-го липня на 1-го серпня знялася в фабриці паперу „Ключа" біля Олькуша пожежа, якої жертвою впали великі засоби сирівця й готового паперу, вартости 370.000 золотих.

— **Пожар лісів під Закопаним.** Оноді стали горіти татрянські ліси. Доси згоріло кілька морґів ліса. В рятунковій акції взяло участь і військо, та гашення було спершу утруднене темрявою ночі.

— **Смерть від грому.** В Бислачу, в Тухольщині, грім влетів вікном до одної з хат, вбив властницю хати. Потім пробив стіну до сусідної стайні та вбив два коні.

— **Будівляна катастрофа.** В Чистилові, тернопільського пов. підчас будови мосту прийшло до катастрофи. Підчас монтування одного з луків, завалилося руштування, з яким впало в пропасть двох робітників — Карло Якубовський з Берестя над Бугом і Василь Дідишин, яких у грізному стані відвезено до тернопільського залізничого шпиталя.

— **Залізнича катастрофа.** Ніччу з д я 26-го на 27-го липня під Неборовом, поміж Скерневіцами й Ловічем трапилася залізнича катастрофа. Особово-товаровий поїзд, що виїзджав з початкової стації у Скерневіцах о год. 1·55, опустивши в год. 2·15 Неборув, в 7 хвиль згодом, поблизу стації Бобровники наїхав на товаровий поїзд. 67 кільометрів поміж стаціями Устрики й Устіяновою на лінії Хирів-Заґуж, вискочив з шин паровик товарового поїзду, що їхав до Заґужа та 6 возів. Жертв у людях ие було.

— **Шукають скарбів.** Якийсь Пагор, бувший московський жовнір, приїхав на днях з Лодзі до Львова й тут

Ірляндські Кельти вперто держалися права рівного наслідства, що було приводом неспокоїв та безладдя в слабому ще народі. І з другого боку держалися кляну, товариського стану, ледво споєного лихим вузлом споріднення. А Германці лучилися добровільно, або гієрархічно й поволи перетворювалися в нарід. Їх політичні закони змагали до єдности, а закони Ірляндців закріплювали поділ країни на малі державки, що все воювали з собою з найменьшої причини.

Безладдя, проступки, всі загальні й приватні нещастя впали на нещасну Ірляндію. І країну, що мала сама в собі живла сили й відпорности, роздирали й підбивали, частинка по частині, клян по кляні.

Клян був цим в Ірляндії, чим сьогодні громада, з цею тільки ріжницею, що в громаді є люде ріжного походження, а в кляні всі були членами родини, звязаними зі собою кровю. Ірляндія ділилася на численні кляни, а правили ними начальники (**canfinnys**). Кілька клянів злучених зі собою творило державу, королівство. Таких королівств було пять: в одному правив ардріяг, а в чотирьох ріяґи, що були під зверхністю ардріяґа.

Головний основний закон Ірляндії був **tanistry** та **gabail-cine**. **Tanistry** виказувало державні достоїнства й недозволяло, щоб син не був наслідником достоїнства батька.

Голоси кляні ще за життя начальника покликали до правління **tanist-a** себто наслідника. Вибирали його звичайно з поміж найхоробріших. Такі вибори були безнастанним джерелом незгод і міжусобиць і вони самі висталиб до вдержання між Ірляндцями анархії та безладдя.

Навіть ардріяґа вибирали на загальних зборах начальників усіх провінцій. Та цей виборний король присяґав усему народові, а начальники клянів присягали своїм клянам, що нічвому не нарушать дідичних прав і звичаїв. Крім цего до ардріяга належали радше воєнні походи, не загальні справи. Усі ці справи рішала Велика або Мала Рада, що відбувала свої засідання під голим небом на горбах, окружених широким ровом. Там ухвалювали закони для всеї країни, там часом дуже бурхливо рішалися спори провінції з провинцією, міста з містом, а часом одиниці з одиницею.

А **gabailcine** визначувало поділ землі між дітей чоловічого полу, з виключенням жінок. По смерти кожного власника його власність влучували до загальної маси, а новий загальний поділ, що його робив начальник кляну, назначував спадщину кожного. Така система погубна для хліборобства, могла тільки придатися пастирському, кочовому народові, тож повіти, що в них найстрогіше зберігали **gabailcine**, подобали на пустиню.

Отсе були головні причини знесилення й поневолення Ірляндії!

Судді **brehons** були виконавцями й товмачами народніх прав. По перекazові вперше списано ці закони на 650 літ перед Христом. Ці судді що три роки представляли свої записки й домагання народнім зборам і по їх розгляді вписували до великої книги званої Псалтириою Тарі. Цей звичай протрівав аж до XII століття.

Ардріяґа коронували на чорному камені, званому каменем призначення. Переказ каже, що цей камінь видавав чистий звук, коли вибір був добрий. Із Йони перенесли цей камінь до Скони, де відбувалося пізніше коронування шотляндських королів. Едвард І. велів його 1300 року помістити в Ввестмінстері під коронаційним престолом.

Хоч в Ірляндії доволі каміння, Ірляндці плели свої хати з лозини та ліпили глиною. Мешкання начальника, що все стояло посеред кляну, складалося з укріплених валів і з підземних кімнат. Усе це мешкання звалося „рат".

Не був це нарід виключно кочовий, однак часто цілі покоління переносилися з місця на місце.

(Дальше буде.)

зізнав на поліції, що, коли боровся під Перемишлем в 1915 р., дістав приказ поїхати з старшиною й трьома иншими жовнірами в котрусь з підльвівських місцевостей. Тут вони, згідно з приказом, в якомусь закутку під чотирма смереками викопали величезну яму й сховали в ній кількадесять скринь золота й самоцвітів. Відтак поклали до цеї ями тіла двох осіб, і все те присипали землею. З того часу минуло 12 літ. Між тим помер згаданий старшина й трьох жовнірів, що були свідками закопання скарбу. Живе тільки Пагор, що памятає подію, але не тямить місця, на всякий випадок, застерігаючи собі 10 відсотків нахідного, якщо скарб найдеться. Поліція розіслала своїх урядовців, що в ріжних місцях львівських периферій почали пошукування. Довколичні мешканці, побачивши те, почали собі пошукування на власну руку.

— **Страшна смерть.** У Львові, на головному двірци попав під колеса особового поїзду пересувач шин Казимир Тимор, замешкалий у Мшані. Колеса льокомотиви розторощили нещасного на кріваву масу, так що вмер він в одній хвилині.

— **Шалена їзда.** Необережних шоферів має Львів. Нема дня, щоби не переїхали вони когось із прохожих. Ось знова на ул. Кохановського якийсь шофер з великою скорістю наїхав самоходом ч. 8329 на прохожого купця Ґріна й тяжко потурбував його.

— **Захорів у дорозі.** Юрко Голик 40-літний селянин із Кут у переїзді через Львів захорів на головному двірці на червічку. Хорого відвезено до шпиталя.

— **Щурі загризли дитину.** В німецькій кольонії Найгаус біля Битомя ва Поморю, робітникові Брекльові, підчас його неприсутности, зголоднілі щурі загризли 9 місячну дитину.

На прощу до Гошова

На Успенніє Пр. Д. М. орґанізується на зелізничій лінії Іване Пусте - Болехів і для бічних ліній Гусятин - Вигнанка та Заліщики-Біла Чортківська паломництво на Ясну гору в Гошові.

Відізд дня 27. серпня: з Іваня Пустого год. 5.52, з Борщева 7.05, з Вигнанки 9.12, з Чорткова 9.39, з Білої Чортк. 10.02, з Бучача 11.07, приїзд до Станиславова 13.58, відізд зі Станиславова 17.33, приїзд до Тяпча 19.52, до Болехова 20.03. Поворот дня 29. серпня: відізд з Болехова 9.24, з Тяпча 9.32, приїзд до Станиславова 12.09, відізд зі Станиславова 14.00, приїзд до Бучача 16.44, до Білої Чортківської 17.48, до Чорткова 18.04, до Витнанки 18.42, до Борщева 20.43. Подорожні з лінії Гусятин-Копичинці лучаться з паломництвом в Вигнанці, з лінії Заліщики в Білій Чортківській. Паломники з лінії Станиславів - Болехів можуть вертати скорше, вже 28. серпня з Болехова о год. 14.57 або 21.27.

Знижка зел. білетів 66% з поворотом. Ціни білетів, прм. з Борщева до Болехова (вже з підвижкою від 15. VIII. с. р.) 19.12 зл., з поворотом 6.40, разом 25.52 зл.

Леґітимації до поворотної дороги зі знижкою будуть роздані провідником прощі в часі подорожі.

Прошу тих, що наміряють взяти участь, повідомити наперед до дня 24. серпня Уряд парохіяльний в Мушкатівці, почта Борщів.

О. Василь Навроцький.

Веселий куток

Лікар до селянки: Чому відчинили ви вікно над ліжком хорого мужа? Перестудиться й ще більше занедужає.

Селянка: В сусідній коршмі бійка. Бідний мій муж не може в ній взяти участи, то нехай хоч прислухується.

Нові книжки

Свщ. Д-р Я. Левицький: Пастирське Богословіє (годеґетика), Видавництво „Добра Книжка“ 86 випуск („Наша Реліґія“ — І. Том — І. рік) Львів, 1928.

Інж. Александер Охрим: **Меліорація і комасація селянських господарств,** Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 51. (Секція Аґрарних операцій, книжка 1.) Львів, 1928.

Інж. аґр. Гр. Паляниця: **Жито,** про його управу та угноювання, Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 52. Львів, 1928.

Інж. аґр. Гр Паляниця: **Пшениця,** про її управу та угноювання. Бібліотека „Сільського Господаря“ ч. 59. Львів, 1928.

А. Б. **Мученицьке Мехіко,** „Добра Книжка“ — 85 випуск. — Львів, 1928.

Західно-українська Кооперація в 1926 році, огляд, статистика і звідомлення з діяльности РСУК. Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові, Львів, 1928.

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький · З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10.